

Parc Natural del
Montseny
Reserva de la Biosfera

© Lluís Martínez

Masia Mariona

Un exemple d'arquitectura noucentista
al Montseny

**Diputació
Barcelona**

Diputació de Girona

El projecte arquitectònic

La Masia Mariona es pot considerar molt coherent amb l'ideal dels arquitectes noucentistes de fer una arquitectura que no desentonés amb el paisatge. És un molt bon exemple de l'anomenat moviment del regionalisme arquitectònic. L'arquitecte s'inspiraria a l'hora de projectar-la directament amb les masies benestants i més senyoriales, amb torre mirador i galeries. Amb tot, en rigor, més que una masia és una neomasia ja que l'aparença de masia és més aviat epidèrmica. A més, la seva distribució interna respon als paràmetres d'una torre d'estiueig de gran luxe i confort modern on la seva única funció era la residencial i no la d'explotació agrícola. A l'interior, la zona dels senyors era separada de la del servei. Tenia estances molt pròpies de les cases de l'alta burgesia de l'època com són, per exemple, l'*office*, l'estança destinada a laboratori fotogràfic o la biblioteca situada al darrer pis, sota el carener. Molt remarcable era el sistema previst per fer circular l'aire per totes les estances. De l'exterior cal destacar el contrast entre la façana principal, en què predomina el sentit de la simetria, i la façana posterior, en què la disposició de les obertures respon a les necessitats funcionals del seu interior. Tant en una façana com a l'altra és remarcable la tasca desenvolupada pels picapedrers a peu d'obra per fer els carreus de pedra granítica procedent de Santa Fe de Montseny, per emmarcar portes, finestres, balconada, fornícula, arcs i cantonades.

El diàleg amb el paisatge

La casa està envoltada d'un gran jardí-bosc d'unes 3,5 hectàrees, ben delimitat, amb una tanca que constitueix el clos de la Masia Mariona. Dins d'aquest clos se situaren unes construccions annexes: el garatge per al cotxe, la caseta del xofer, la bugaderia i un cobert per a la camioneta. El jardí també va ser dissenyat pel mateix arquitecte Danés, que va prioritzar donar un tractament del tot paisatgístic, bo i respectant l'orografia i la vegetació autòctones, encara que també es van plantar grans cedres per protegir la casa dels vents.

Va ser l'harmonia de la casa amb el paisatge del Baix Montseny que va destacar l'escriptor Alexandre Font en el llibre *De la colla. Mariona, masia del Montseny (1932)*: «I els boscos d'alzines, en la primera creixença, i les herbes boscanes, que arreu escampen perfums sanitosos i penetrants, ens palesa ben clarament que l'estètica i l'harmonia no cal anar a cercar-los lluny, que és precís als esperits refinats i aimants de la Pàtria saber donar el relleu i ordenació del pensament humà a les belleses naturals de Catalunya.»

Les arts decoratives

Josep Danés, com altres arquitectes noucentistes, no es va limitar només a projectar arquitectura sinó que també va dissenyar la fusteria i la forja, així com el rellotge de sol de ceràmica, col·locat a la façana principal. De la forja són molt destacables les portes exteriors, executades pel prestigiós forjador barceloní Mas Duxans, que tanquen l'accés al jardí. Es tracta d'unes portes, consistentes i agressives, la decoració geometritzada de les quals segueix els canons estètics del més pur estil *art déco*, molt influenciada per l'Exposició d'Arts Decoratives de 1925, celebrada a París. A la façana lateral, al costat de la galeria, hi ha un plafó ceràmic amb una idíl·lica escena camperola dissenyat per Pere Forcada. A la fornícula oberta al lateral de la torre hi va haver fins a la Guerra Civil una estàtua que representava Sant Jordi, obra de l'escultor Francesc Sánchez Granados. A la banda interna de la galeria existí un plafó ceràmic, avui perdut, obrat al prestigiós taller ceràmic dels germans Serra de Cornellà. La decoració de la masia va anar a càrrec del moblista, decorador i ensemblier Santiago Marco. Malauradament, l'interior va quedar molt deteriorat a causa de l'incendi que es produí a finals de la Guerra Civil.

La potència simbòlica del darrer encàrrec

Des de Suïssa, Josep Danés va rebre, acabada la Guerra Civil espanyola, dos darrers encàrrecs de Rafael Patxot en relació amb la Masia Mariona, d'un gran potencial simbòlic. D'una banda, dissenyar unes lletres per fer cisellar una llegenda a les dovelles del portal d'entrada: «Hostes vindran que de casa ens trauran. 3 d'agost del 1936. Adéu-siau». De l'altra, plantar davant de l'accés principal un parell de xiprers: un en memòria de la filla Mariona, que dona nom a la casa, morta en plena joventut, i l'altre en record «de la il·lusió esvaïda del mecenes de sojornar-hi durant la vellesa», tal com recull el llibre editat el 1952 pel mateix Rafael Patxot, *Adéu a Catalunya. Guaitant enrera. Fulls de la vida d'un octogenari*.

© Josep Melero

© Josep Melero

La rehabilitació

Per tal d'adequar la Masia Mariona com a l'Oficina del Parc Natural del Montseny, la Diputació de Barcelona va encarregar el 2006 la seva rehabilitació i reforma als arquitectes Tomàs Morató i Jaume Arderiu. El projecte de rehabilitació de la tanca exterior d'accés a la masia, l'aparcament i el jardí els ha dut a terme Eliseu Guillamon, enginyer tècnic agrícola i projectista de jardins.

El dia 28 d'octubre de 2009, es va inaugurar la rehabilitació de la Masia Mariona, amb l'assistència de Rafael Carreras Patxot, nét del mecenes.

A la planta baixa de l'edifici s'hi ha instal·lat una exposició permanent, «L'univers Patxot», que recull i evidencia l'àrdua tasca de protecció i promoció del patrimoni cultural català efectuada per aquest pròcer.

El mecenes

Rafael Patxot (Sant Feliu de Guíxols, 1872 - Ginebra, 1964), industrial, activista, polític i mecenes cultural del primer terç del segle xx, l'any 1926 encarregà a l'arquitecte Josep Danés que li cerqués, per comprar, una finca rústica on poder estiuajar. A l'anunci, que es publicà a *La Veu de Catalunya* aquell mateix any, es precisaven els requeriments del mecenes: «Es desitja comprar una finca rústica en lloc relativament poblat, però lluny del trànsit, situada en el Vallès, en el repeu del Montseny, amb bosc en el qual hi hagi principalment un bon emplaçament per fer-hi una casa.» Després de descartar altres opcions, Rafael Patxot optà per comprar una finca a Mosqueroles integrada per diverses cases de pagès: Can Costa, Cal Sastre i Can Costa Xic. Tot seguit encarregà a l'arquitecte Josep Danés la construcció de la Masia Mariona, així denominada en recordança d'una filla del mecenes morta en plena joventut. La torre d'estiuatge va ser inaugurada el 1930.

L'arquitecte

Josep Danés i Torras (Olot, 1891-1955) forma part de l'anomenada segona generació d'arquitectes noucentistes que es caracteritzà per practicar un classicisme arquitectònic depurat, a més de reinterpretar l'arquitectura vernacular. Va obtenir el títol d'arquitecte el 1917 a l'Escola Superior d'Arquitectura de Barcelona. Va ser arquitecte diocesà del bisbat d'Urgell (1926-1955) i arquitecte municipal de Ribes de Freser. Va estar molt vinculat al Centre Excursionista de Catalunya i va esdevenir el principal estudiós dels anys vint i trenta del segle passat de la masia; és per això que Rafael Patxot li encarregaria la direcció de l'Estudi de la Masia. De les seves més de 350 obres cal destacar el santuari i hotel de Núria (1922-1955), el xalet de la Molina del Centre Excursionista de Catalunya (1926) i els temples parroquials de Ribes de Freser (1939-1945) i Mare de Déu dels Àngels (1934-1955), a Barcelona.

Per saber-ne més

MONER, Jeroni; PUIGVERT, Joaquim M. (eds). *Materials per a l'estudi de la masia de Josep Danés i Torras*. Girona: Associació d'Història Rural de les Comarques Gironines: Centre de Recerca d'Història Rural de la UdG: Documenta Universitària, 2010.

PUIGVERT, Joaquim M. Josep Danés i Torras. *Noucentisme i regionalisme arquitectònics*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2008.

PUIGVERT, Joaquim M. «La recerca de la masia com a 'art nacional'. Josep Danés: la masia com a objecte d'estudi i com a font d'inspiració arquitectònica». A: FONT, Josep; SOLÀ, Montserrat (coord.). *La vida a pagès. El món perdut de les masies i les possessions de Catalunya i Balears. L'estudi de la Masia Catalana*. Barcelona: La Magrana: Centre Excursionista de Catalunya, 2010, p. 60-69.

Oficina del Parc Natural del Montseny. Reserva de la Biosfera

Masia Mariona

Ctra. BV-5119, km 2,5. Mosqueroles

08479 Fogars de Montclús

Tel. 938 475 102. Fax 938 475 368

p.montseny.patxot@diba.cat

Horari

de dilluns a diumenge,

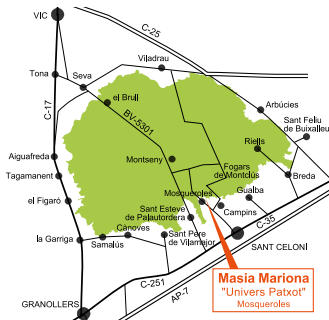
de 9.30 a 14 h

i de 15 a 16.30 h

(excepte el 25 i 26

de desembre i l'1

i el 6 de gener).

Com s'hi arriba

Per carretera: autopista AP-7, sortida 11, o carretera C-35.

Carretera BV-5114 des de Sant Celoni en direcció a Santa Fe

i continuar per la BV-5119 en direcció a Mosqueroles.

Amb tren: línies R2 nord i R11 de Rodalies (Renfe). Estació de Sant Celoni (a 6,5 km de la Masia Mariona)

Amb bus: línia des de Sant Celoni a Mosqueroles, dies feiners (www.sagales.com, tel. 938 703 396).

Ajuntament de
Fogars de Montclús

Parcs de Catalunya

Xarxa de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona

Parc del Castell de Montesquiu, Espai Natural de les Guillerries-Savassona, Parc Natural del Montseny, Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, Parc del Montnegre i el Corredor, Parc de la Serralada Litoral, Parc de la Serralada de Marina, Parc Natural de la Serra de Collserola, Parc Agrari del Baix Llobregat, Parc del Garraf, Parc d'Olèrdola, Parc del Foix.

Diputació
Barcelona

Àrea de Territori
i Sostenibilitat

Espais Naturals i Medi Ambient

Gerència de Serveis d'Espais Naturals

Comte d'Urgell, 187. 08036 Barcelona

Tel. 934 022 428

xarxaparc@diba.cat · parcs.diba.cat